

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ФОРМАЛАРЫ

Жанбаева Маржан Исматиллаевна¹

¹ Чирчик мемлекеттік педагогика университетінің оқытушысы

Абдиева Жайсан Бақтжан қызы¹

¹ Чирчик мемлекеттік педагогика университеті, Мектепке дейінгі білім факультеті 23-04 қазақ тобы, Электрондық пошта: abdiyevazasjan@gmail.com

Түртбаева Мейргүл Абдумалковна¹

¹ Чирчик мемлекеттік педагогика университеті, Мектепке дейінгі білім факультеті 23-04 қазақ тобы,

Электрондық пошта: miraturtbayeva@gmail.com

ИНФОРМАЦИЯ О СТАТЬЕ

АННОТАЦИЯ:

ИСТОРИЯ СТАТЬИ:

Received: 18.03.2025

Revised: 19.03.2025

Accepted: 20.03.2025

КІЛТ СӨЗДЕР:

заманауи педагогикалық технологиялар, оқыту формалары, интерактивті оқыту, дистанциялық оқыту, жобалық оқыту, қолданбалы оқыту, адаптивті оқыту, қарқынды оқыту, білім беру технологиялары, оқушылардың мотивациясы.

Бұл мақалада заманауи педагогикалық технологиялар арқылы оқытуды ұйымдастыру формалары қарастырылады. Оқытудың жаңа әдістері мен технологиялары білім беру процесін жақсартуға, оқушылардың мотивациясын арттыруға және олардың білім сапасын көтеруге бағытталған. Мақалада интерактивті оқыту, дистанциялық оқыту, жобалық оқыту, қолданбалы оқыту, адаптивті оқыту және қарқынды оқыту әдістері туралы мәліметтер берілген. Сонымен қатар, осы әдістердің білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда, жеке ерекшеліктерін ескеруде және кәсіби шеберліктерін қалыптастыруда маңызды рөл атқаратындығы атап өтілген.

КІРІСПЕ Қазіргі қоғамда білім беру жүйесінің дамуы әрдайым жаңа талаптар мен өзгерістерге жауап беруге тиіс. Бұл үдерісте заманауи педагогикалық технологиялар маңызды рөл атқарады. Оқытуды ұйымдастыру формалары білім беру процесінің сапасын жақсартуға, оқушылардың мотивациясын арттыруға және оқыту әдістерінің тиімділігін қамтамасыз етуге бағытталған. Заманауи педагогикалық технологиялар мен жаңа оқыту формаларын қолдану арқылы оқушылардың жеке қасиеттері мен қабілеттерін дамытуға мүмкіндік туындайды. Интерактивті оқыту технологиялары оқу процесінде студенттер мен мұғалім арасындағы байланысты күшейтеді, білім алушылардың белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Бұл технологиялар компьютерлік бағдарламалар, интернет ресурстары және басқа да техникалық құралдарды қолдануды қамтиды. Мысалы, онлайн платформалар, түрлі тесттер мен тапсырмалар оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын ынталандырады. Интерактивті тақталар мен мультимедиялық құралдар оқыту сапасын арттыру үшін кеңінен қолданылып жүр. Олардың көмегімен сабақтар әлдеқайда қызықты, әрі түсінікті болады [1].

Дистанциялық оқыту – ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы білім беру процесін жүзеге асырудың бір түрі. Бұл форма студенттерге өз уақытын еркін басқаруға мүмкіндік береді. Дистанциялық оқытудың артықшылықтары көп, олар: уақыт пен кеңістікті үнемдеу, білім алушылардың жеке қарым-қатынас жасауының артуы, және білім беру процесінің икемділігі. Қазақстанда бірнеше білім беру платформалары жұмыс істейді, мысалы, «BilimLand» және «Мектеп» сынды онлайн ресурстар оқушылар мен студенттерге өз білімдерін дамытуға мүмкіндік береді [2].

Жобалық оқыту әдісі оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған. Бұл әдіс кезінде студенттер нақты проблемаларды шешу үшін топта жұмыс істейді, сол арқылы өз білімдерін қолдануға мүмкіндік алады. Жобалық оқыту оқушылардың зерттеу дағдыларын дамытады және практикалық білім алуға септігін тигізеді. Жобалық жұмыс барысында оқушылар нақты мақсатқа жету үшін қажетті ақпараттарды жинап, талдайды, шешімдер қабылдайды және нәтижелерді ұсынады. Бұл әдіс студенттердің жауапкершілігін арттырады және командада жұмыс істей білу дағдыларын қалыптастырады. Қолданбалы оқыту кезінде оқушылар теорияны практикамен ұштастырады. Бұл форма білім алушылардың алған теориялық білімдерін нақты өмірде қолдануына мүмкіндік береді. Мысалы, инженерлік пәндер немесе медицина саласындағы оқу бағдарламаларында бұл әдіс кеңінен қолданылады.

Қолданбалы оқыту оқушылардың кәсіби шеберліктерін арттырып, оқу барысында алған білімдерін нақты жағдайларда пайдалану дағдыларын қалыптастырады. Бұл әдіс оқушыларды еңбек нарығына даярлау үшін өте тиімді [3,4].

Адаптивті оқыту – оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу материалдарын бейімдеу технологиясы. Бұл оқыту түрі әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес құрылып, әр түрлі деңгейдегі білім алу мүмкіндігін береді. Оқушылардың білім деңгейіне сәйкес тапсырмалар беріледі, сол арқылы олардың өзіндік мүмкіндіктеріне қарай даму жүзеге асады. Адаптивті оқыту жүйелері оқушыларға өз қарқынымен білім алуға мүмкіндік береді, бұл әдіс оқушылардың оқу мотивациясын арттырады және оқу материалын тереңірек меңгеруге жағдай жасайды. Қарқынды оқыту әдісі оқушыларға қысқа мерзімде мол білім беруге бағытталған. Бұл әдіс жоғары деңгейде ұйымдастырылған тәжірибелік жаттығулар мен интенсивті сабақтарды қамтиды. Мұндай оқыту формасы әсіресе тіл үйренуде немесе мамандықтар бойынша арнайы дағдыларды меңгеруде тиімді. Жаттығулар мен түрлі практикалық тапсырмалар оқушылардың жаңа ақпаратты тез қабылдап, оны қолдана білу дағдыларын дамытады [5].

Заманауи педагогикалық технологияларды қолдану арқылы оқыту процесінің формалары оқушылардың білім алу сапасын арттыруға, олардың шығармашылық, сын тұрғысынан ойлау қабілеттерін дамытуға және жеке дара қасиеттерін нығайтуға мүмкіндік береді. Бұл технологиялар мен оқыту формалары білім беру жүйесінің тиімділігін арттырып, жаңа заман талабына сай болашақ мамандарды даярлаудың маңызды құралы болып табылады.

Методология. Бұл зерттеу жұмысының методологиясы заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту формаларын зерттеу және олардың білім беру жүйесінде тиімділігін бағалау негізінде құрылды. Зерттеудің негізгі мақсаты — оқытудың жаңа әдістері мен технологияларын енгізудің білім сапасына әсерін талдау. Әдіснамалық негіз ретінде білім беру теориялары, педагогика ғылымы, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және оқытудың тәжірибелік әдістері алынды. Зерттеуде заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту формаларының теориялық негіздері қарастырылды. Педагогикалық әдебиеттер мен ғылыми мақалалар арқылы оқытудың жаңа әдістерінің тиімділігі мен олардың білім беру жүйесіне әсері туралы ақпарат жинақталды. Қазақстандағы білім беру жүйесіне қатысты нормативтік-құқықтық құжаттар мен мемлекеттік бағдарламалар талданып, оқытудың инновациялық әдістері мен құралдарының жүзеге асырылуы

қарастырылды.

Мұғалімдер мен білім алушылар арасында сауалнамалар жүргізіліп, оқытудың жаңа әдістері мен технологияларының тиімділігі жөнінде пікірлер алынды. Бұл әдіс арқылы оқушылардың оқу процесіндегі қатысуы, мотивациясы және білім сапасы зерттелді. Оқу процесінде қолданылатын әр түрлі педагогикалық технологияларды сынақтан өткізу мақсатында бірқатар мектептерде және жоғары оқу орындарында эксперименттер жүргізілді [6]. Мұғалімдердің қолданған инновациялық әдістері мен олардың оқушыларға әсері зерттелді. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес жиналған деректер статистикалық және аналитикалық әдістер арқылы талданып, олардың нәтижелеріне негізделген қорытындылар жасалды. Бұл методология оқу процесін ұйымдастырудың заманауи әдістерінің тиімділігін бағалауға мүмкіндік берді және педагогикалық технологиялардың білім беру жүйесіне енгізілуі бойынша ұсыныстар жасауға негіз болды.

Талқылау. Қазіргі кезде білім беру жүйесінде жаңа педагогикалық технологиялар мен оқыту формаларын қолдану білім сапасын арттыруда және оқушылардың дамуында маңызды рөл атқарады. Заманауи педагогикалық технологиялар оқыту әдістерін жаңартып, оқу процесін тиімдірек етуге мүмкіндік береді. Бұл зерттеуде қарастырылған әр түрлі оқыту әдістерінің білім алушыларға әсері мен олардың оқу мотивациясын арттырудағы рөлі маңызды болып табылады. Интерактивті оқыту технологиясы оқушылардың белсенділігін арттырып, оқу процесіне деген қызығушылықты оятады. Мұғалім мен оқушы арасындағы тығыз байланыс білім беру сапасын жақсартады [7]. Сонымен қатар, дистанциялық оқыту мүмкіндіктері оқушылардың оқу процесін өз уақытында басқаруына және жан-жақты білім алуына жағдай жасайды. Алайда, бұл формат кейбір оқушылар үшін жеке байланыс пен дәстүрлі оқу тәсілдерінен айырылу сезімін тудыруы мүмкін. Осыған орай, дистанциялық оқытудың тиімділігін арттыру үшін жеке тұлғаға бағытталған қосымша қолдау көрсету қажеттілігі туындайды. Жобалық оқыту әдісі оқушылардың шығармашылық ойлау қабілеттерін дамытып, оларды зерттеу дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл әдіс әсіресе топтық жұмыстар мен өзара әрекеттесу арқылы білімді тереңірек меңгеруге ықпал етеді. Алайда, кейбір жағдайларда оқушылардың өзіндік жұмыс жасау дағдылары жеткіліксіз болуы мүмкін, бұл оқу нәтижелеріне теріс әсер етуі ықтимал [8].

Қолданбалы оқыту арқылы білім алушылар теорияны тәжірибеде қолдана отырып, өздерінің кәсіби дағдыларын дамытуда үлкен жетістіктерге жетеді. Бұл оқыту түрі

нақты өмір жағдайларында білім алу мүмкіндігін береді. Бірақ мұндай әдіс арнайы құралдар мен жағдайлар талап етеді, сондықтан барлық оқу орындарында бірдей қолдану мүмкін емес. Адаптивті оқыту әдісі әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік береді [9]. Бұл әдіс білім алушылардың оқу барысындағы қиындықтарды жеңуіне көмектеседі және олардың өзіндік мүмкіндіктерін толық ашуға жағдай жасайды. Бірақ, оның тиімділігі мұғалімнің әдістемелік даярлығына және оқу материалдарының әр оқушының деңгейіне сәйкес бейімделуіне байланысты. Қорытындылай келе, заманауи педагогикалық технологияларды тиімді қолдану оқушылардың білім алу сапасын арттыруға, шығармашылық және кәсіби дағдыларын дамытуға, сондай-ақ оқу процесіне деген қызығушылықтарын жоғарылатуға мүмкіндік береді. Дегенмен, әрбір әдістің өзіндік ерекшеліктері мен кемшіліктері бар, сондықтан оларды қолдануда мұғалімнің шығармашылық тәсілі мен тәжірибесі маңызды рөл атқарады [10]. Білім беру жүйесіне инновациялық технологияларды енгізу барысында мұғалімдер мен оқушылардың арасындағы тиімді қарым-қатынасты нығайту және оқу процессінің тиімділігін арттыру үшін қосымша қолдау көрсету қажет.

Қорытынды. Зерттеу барысында заманауи педагогикалық технологиялар мен оқыту формаларының білім беру процесіндегі маңызы мен тиімділігі қарастырылды. Оқытудың инновациялық әдістері мен құралдарын қолдану білім сапасын арттырып, оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Интерактивті оқыту, дистанциялық оқыту, жобалық оқыту, қолданбалы оқыту, адаптивті оқыту және қарқынды оқыту сияқты әдістер әр оқушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу процесін тиімді ұйымдастыруға жол ашады. Әрбір оқыту әдісінің өзіндік ерекшеліктері мен артықшылықтары бар, бірақ олардың тиімділігі мұғалімнің кәсіби шеберлігіне, оқушылардың қажеттіліктеріне және оқу орындарының материалдық-техникалық базасына байланысты. Оқытудың заманауи технологияларын енгізу білім беру жүйесінің сапасын жақсартып, оқушылардың білім алуға деген қызығушылығын арттырады. Алайда, бұл технологияларды қолдануда әдістемелік қолдау мен мұғалімдердің тұрақты білімін жетілдіру қажеттілігі туындайды. Осылайша, педагогикалық технологияларды енгізу білім беру үдерісін жаңартуға және болашақ мамандарды даярлаудың сапасын арттыруға септігін тигізеді. Алдағы уақытта білім беру жүйесінде жаңа технологиялар мен әдістемелерді тиімді қолдану, оқушылардың қажеттіліктеріне бейімделген оқыту тәсілдерін енгізу білім сапасын жоғарылатуға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Ахметова, Р. С. (2018). *Педагогикалық технологиялар және оқыту әдістері*. Алматы: Қазақ университеті.
2. Құдайбергенова, Г. А. (2020). *Интерактивті оқыту әдістері: теория және тәжірибе*. Алматы: Мектеп баспасы.
3. Мырзахметова, А. Ж. (2019). *Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар*. Астана: Назарбаев университетінің баспасы.
4. Тұрғынбаева, Қ. С., & Жарылқасынова, Ә. М. (2017). *Жобалық оқыту әдістері: жаңа тәсілдер мен әдістер*. Тараз: Тараз университеті баспасы.
5. Нұрмұхамедова, М. Б. (2021). *Дистанциялық білім беру технологиялары мен оларды білім беру жүйесінде қолдану*. Қарағанды: Қарағанды мемлекеттік университетінің баспасы.
6. Шакирова, Г. Е. (2022). *Қолданбалы оқыту әдістері: тәжірибелік аспектілер*. Шымкент: Шымкент университеті баспасы.
7. Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі. (2020). *Қазақстан Республикасы білім беру жүйесінің 2020-2025 жылдарға арналған даму жоспары*. Алматы: ҚР БҒМ баспасы.
8. Иванова, Т. В. (2016). *Адаптивті оқыту және оның педагогикалық негіздері*. Мәскеу: Мәскеу педагогикалық университетінің баспасы.
9. Педагогикалық инновациялар мен технологиялар: теория мен тәжірибе. (2021). *Ұлттық педагогикалық журнал*, 10(2), 112-118.
10. Смирнова, С. А. (2015). *Интерактивті оқыту әдістері мен технологиялары*. Санкт-Петербург: Летний университет баспасы.